C/2023/446
1.12.2023

P9_TA(2023)0111

Bekämpning av diskriminering i EU – det sedan länge emotsedda övergripande antidiskrimineringsdirektivet

Europaparlamentets resolution av den 19 april 2023 om bekämpning av diskriminering i EU – det sedan länge emotsedda övergripande antidiskrimineringsdirektivet (2023/2582(RSP))

(C/2023/446)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget), särskilt artiklarna 2, 3 och 6,

— med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, framför allt artiklarna 10 och 19,

— med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan), särskilt artiklarna 20, 21 och 23,

— med beaktande av rättspraxis från Europeiska unionens domstol (EU-domstolen),

— med beaktande av kommissionens förslag av den 2 juli 2008 till rådets direktiv om genomförande av principen om likabehandling av personer oavsett religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning på andra områden än arbetslivet (det övergripande antidiskrimineringsdirektivet),

— med beaktande av rådets direktiv 2000/43/EG av den 29 juni 2000 om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung ([1]) (direktivet om likabehandling oavsett ras),

— med beaktande av rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet ([2]) (direktivet om likabehandling),

— med beaktande av rådets rambeslut 2008/913/RIF av den 28 november 2008 om bekämpande av vissa former av och uttryck för rasism och främlingsfientlighet enligt strafflagstiftningen ([3]),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/692 av den 28 april 2021 om inrättande av programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden ([4]),

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 3 mars 2021 *En jämlikhetsunion: strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030* (COM(2021)0101) och av Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som ratificerats av EU och alla dess medlemsstater,

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 12 november 2020 *En jämlikhetsunion: Jämlikhetsstrategi för hbtqi-personer 2020–2025* (COM(2020)0698),

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 18 september 2020 *En jämlikhetsunion: EU:s handlingsplan mot rasism 2020-2025* (EU:s handlingsplan mot rasism) (COM(2020)0565),

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 5 mars 2020 *En jämlikhetsunion: jämställdhetsstrategi för 2020–2025* (COM(2020)0152),

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 16 april 2019 *Effektivare beslutsfattande inom socialpolitiken: identifiering av områden för en övergång till omröstning med kvalificerad majoritet* (COM(2019)0186),

([1]) EGT L 180, 19.7.2000, s. 22.
([2]) EGT L 303, 2.12.2000, s. 16.
([3]) EUT L 328, 6.12.2008, s. 55.
([4]) EUT L 156, 5.5.2021, s. 1.

— med beaktande av kommissionens rapport av den 19 mars 2021 om tillämpningen av rådets direktiv 2000/43/EG om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung (”direktivet om likabehandling oavsett ras eller etniskt ursprung”) och av rådets direktiv 2000/78/EG om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet (”direktivet om likabehandling i arbetslivet”) (COM(2021)0139),

— med beaktande av de riktlinjer för förbättrad insamling och användning av jämlikhetsdata som utarbetades 2018 av undergruppen för jämlikhetsdata i kommissionens högnivågrupp för icke-diskriminering, jämlikhet och mångfald och som offentliggjordes 2021,

— med beaktande av FN:s fördrag och instrument för skydd av de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna, i synnerhet den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, den internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning,

— med beaktande av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling,

— med beaktande av rekommendationerna och rapporterna från kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter, Högkommissarien för nationella minoriteter samt andra organ inom OSSE,

— med beaktande av den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, särskilt artikel 14 och protokoll nr 12 till denna om förbud mot diskriminering,

— med beaktande av rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen),

— med beaktande av rekommendationerna, rapporterna och resolutionerna från Europeiska kommissionen mot rasism och intolerans, styrkommittén för antidiskriminering, mångfald och integration, den parlamentariska församlingen, Venedigkommissionen och Europarådets övriga organ,

— med beaktande av den europeiska sociala stadgan,

— med beaktande av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, bland annat den tredje principen om lika möjligheter, och av kommissionens meddelande av den 4 mars 2021 om handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter (COM(2021)0102),

— med beaktande av sin resolution av den 13 december 2022 om lika rättigheter för personer med funktionsnedsättning ([5]),

— med beaktande av sin resolution av den 10 november 2022 om rättvisa oavsett ras, icke-diskriminering och antirasism i EU ([6]),

— med beaktande av sin resolution av den 14 september 2021 om hbtqi-personers rättigheter i EU ([7]),

— med beaktande av sin resolution av den 11 mars 2021 om förklaringen om EU som en frihetszon för hbtqi-personer ([8]),

— med beaktande av sin resolution av den 17 december 2020 om behovet av en särskild rådskonstellation för jämställdhet ([9]),

— med beaktande av sina resolutioner av den 25 oktober 2016 ([10]) och 7 oktober 2020 om inrättande av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter ([11]),

— med beaktande av sin resolution av den 19 juni 2020 om protesterna mot rasism till följd av George Floyds död ([12]),

— med beaktande av sin resolution av den 21 januari 2021 om EU:s strategi för jämställdhet ([13]),

— med beaktande av sin resolution av den 26 mars 2019 om grundläggande rättigheter för personer av afrikansk härkomst i Europa ([14]),

([5]) Antagna texter, P9_TA(2022)0435.
([6]) Antagna texter, P9_TA(2022)0389.
([7]) EUT C 117, 11.3.2022, s. 2.
([8]) EUT C 474, 24.11.2021, s. 140.
([9]) EUT C 445, 29.10.2021, s. 150.
([10]) EUT C 215, 19.6.2018, s. 162.
([11]) EUT C 395, 29.9.2021, s. 2.
([12]) EUT C 362, 8.9.2021, s. 63.
([13]) EUT C 456, 10.11.2021, s. 208.
([14]) EUT C 108, 26.3.2021, s. 2.

— med beaktande av sin resolution av den 12 februari 2019 om behovet av en förstärkt strategisk EU-ram för nationella strategier för integrering av romer efter 2020 och kraftfullare åtgärder mot antiziganism ([15]),

— med beaktande av sin lagstiftningsresolution av den 2 april 2009 om förslaget till ett rådets direktiv om likabehandling av personer oavsett religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning ([16]),

— med beaktande av sina resolutioner om situationen för de grundläggande rättigheterna i EU,

— med beaktande av sin debatt vid plenarsammanträdet i Strasbourg *Nya tag i arbetet med det övergripande direktivet mot diskriminering*, som ägde rum den 22 oktober 2019,

— med beaktande av rapporterna och undersökningarna från Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA), i synnerhet dess rapport *Jämlikhet inom EU 20 år efter det första genomförandet av direktiven om likabehandling* ([17]),

— med beaktande av frågorna till rådet och kommissionen om bekämpning av diskriminering i EU – det sedan länge emotsedda övergripande antidiskrimineringsdirektivet (O-000010/2023 – B9-0013/23 och O-000011/2023 – B9-0014/23),

— med beaktande av artiklarna 136.5 och 132.2 i arbetsordningen, och av följande skäl:

A. Rätten till icke-diskriminering är en grundläggande rättighet som fastställs i stadgan och fördragen och som till fullo måste respekteras. EU förbjuder diskriminering.

B. Principen om icke-diskriminering är ett av Europeiska unionens gemensamma värden, enligt vad som avses i artikel 2 i EU-fördraget. Enligt artikel 10 i EUF-fördraget ska unionen söka bekämpa diskriminering vid utformningen och genomförandet av sin politik och verksamhet. Genom artikel 20 i stadgan fastställs att alla människor är lika inför lagen och genom artikel 21 förbjuds dessutom diskriminering på olika grunder.

C. Alla människor i EU har lika rätt att bli fullvärdiga och aktiva samhällsmedborgare och behandlas lika inför lagen.

D. Det finns betydande skillnader i det skydd som tillhandahålls genom EU:s ram för antidiskriminering. Denna fragmentering leder till en konstgjord hierarki av grunder som begränsar bredden och omfattningen för skyddet på EU-nivå mot diskriminering på och utanför arbetsplatsen. Samtidigt som grunder såsom kön och ras eller etniskt ursprung skyddas i viss utsträckning ges inte grunder såsom religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggning samma nivå av skydd.

E. År 2008 lade kommissionen fram ett förslag om ett övergripande antidiskrimineringsdirektiv (COM(2008)0426) som omfattade ett stort antal områden, såsom utbildning, socialt skydd och tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster. Parlamentet antog sin ståndpunkt i april 2009. Rådet har under de mer än 15 år som har gått aldrig antagit en ståndpunkt. Trots upprepade uppmaningar från parlamentet är förslaget fortfarande blockerat i rådet.

F. Vissa medlemsstater har blockerat konkreta framsteg i detta specifika ärende i rådet.

G. Diskrimineringen ökar i hela EU. Medlemsstaternas bristande insamling av jämförbara och uppdelade jämlikhetsdata och underrapporteringen av ärenden hindrar diskriminering från att dokumenteras på ett korrekt sätt. En av fem personer i EU upplever diskriminering eller trakasserier på olika grunder eller en kombination av grunder ([18]).

H. Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har utarbetat omfattande rättspraxis på området likabehandling och antidiskriminering sedan kommissionen lade fram förslaget om ett övergripande antidiskrimineringsdirektiv 2008. Rättspraxisen från Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har förtydligat flera tolkningsproblem med avseende på EU:s ram för antidiskriminering och tillhandahåller därför användbar vägledning för tillämpningen av den nuvarande lagstiftningen.

([15]) EUT C 449, 23.12.2020, s. 2.
([16]) EUT C 137 E, 27.5.2010, s. 68.
([17]) https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-opinion-equality-directives-01-2021_en_0.pdf.
([18]) https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-opinion-equality-directives-01-2021_en.pdf.

I. Medlemsstaternas bristande genomförande av EU:s ram för antidiskriminering och rättspraxisen från Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna är ett fortsatt problem som inte kan ignoreras.

J. Skyddet mot diskriminering skiljer sig åt mellan medlemsstaterna, och detta har visat sig ha en negativ inverkan på individer och samhället som helhet.

1. Europaparlamentet beklagar djupt att det övergripande antidiskrimineringsdirektivet har blockerats i rådet sedan 2008. Parlamentet upprepar sina tidigare uppmaningar till rådet om att snarast bryta dödläget för det övergripande antidiskrimineringsdirektivet efter 15 år av passivitet. Parlamentet understryker att detta behöver göras senast i slutet av detta år och att parlamentet är redo att anta det före slutet av denna valperiod.

2. Europaparlamentet påminner om att EU-fördragen och stadgan fastställer EU:s mandat och ansvar för att bekämpa diskriminering och främja likabehandling för alla.

3. Europaparlamentet understryker att två delegationer har vidhållit allmänna reservationer, två har vidhållit reservationer för parlamentsbehandling och alla delegationer har vidhållit allmänna granskningsreservationer enligt den senaste lägesrapporten om det övergripande antidiskrimineringsdirektivet. Parlamentet understryker att de centrala frågorna i diskussionerna i rådet innefattar bestämmelserna om funktionsnedsättning, och i synnerhet möjligheten att erbjuda medlemsstater en orimligt lång förlängning av genomförandeperioden med avseende på deras skyldighet att tillhandahålla skälig anpassning. Parlamentet beklagar djupt att inga påtagliga framsteg har gjorts hittills, trots ett tydligt och brådskande behov av åtgärder för att på ett övergripande sätt bekämpa diskriminering på EU-nivå.

4. Europaparlamentet beklagar djupt att rådet har ignorerat flera enträgna krav på att bryta dödläget kring ärendet, samt rekommendationer från parlamentet, och uppmanar med kraft rådet att integrera dem i sitt mandat och vidta alla lämpliga åtgärder för att bekämpa diskriminering i EU.

5. Europaparlamentet uppmanar de kommande rådsordförandeskapen att allvarligt överväga att inrätta en särskild rådskonstellation för jämställdhet och jämlikhet för att underlätta diskussioner på hög nivå om dessa frågor och möjliggöra lämpliga diskussioner på ministernivå om texten i detta direktiv. Parlamentet beklagar djupt att det krävs enhällighet i rådet enligt artikel 19 i EUF-fördraget och kräver att övergångsklausulen aktiveras.

6. Europaparlamentet betonar att antagandet av det övergripande antidiskrimineringsdirektivet skulle erbjuda en övergripande och avgörande ram för att bekämpa diskriminering på EU-nivå och avlägsna det nuvarande kryphålet i EU:s ram för antidiskriminering, vilket skulle säkerställa skydd utanför arbetsmarknaden. Parlamentet understryker det brådskande behovet av att anta en övergripande strategi för att bekämpa diskriminering för att avlägsna den nuvarande konstgjorda hierarkin av skyddade grunder och därmed säkerställa skydd för alla.

7. Europaparlamentet beklagar djupt de fortsatta bristerna i medlemsstaternas genomförande av EU:s antidiskrimineringsram. Parlamentet är bekymrat över att detta har en negativ inverkan på individer och samhället som helhet ([19]). Parlamentet uppmanar med kraft medlemsstaterna att säkerställa ett fullständigt och korrekt genomförande av den nuvarande EU-ramen för antidiskriminering.

8. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att öka sin övervakning av genomförandet av den nuvarande lagstiftningen. Parlamentet påminner om sin ståndpunkt att omfattningen för kommissionens årliga rapport om rättsstatsprincipen bör utökas så att den inkluderar alla värdena i artikel 2 i EU-fördraget, inbegripet likabehandling och icke-diskriminering. Parlamentet uppmanar dessutom kommissionen att proaktivt använda alla tillgängliga verktyg för att verkställa EU-lagstiftningen på detta område, bland annat genom att inleda och påskynda överträdelseförfaranden mot medlemsstater.

9. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att snarast efterleva rättspraxisen från Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och uppmanar kommissionen att övervaka dess genomförande, särskilt på området likabehandling och icke-diskriminering. Parlamentet uppmanar kommissionen att vidta åtgärder vid bristande efterlevnad.

10. Europaparlamentet uttrycker djup oro över den otillräckliga medvetenheten och det bristande genomförandet av stadgan på nationell nivå, vilket framhålls av FRA. Parlamentet uppmanar kommissionen att öka insatserna för att främja stadgan och ett korrekt genomförande av den, samt EU:s ram för antidiskriminering och den relevanta rättspraxisen från Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, i medlemsstaterna.

11. Europaparlamentet är bekymrat över att de befintliga processerna och systemen för rapportering av erfarenheter av diskriminering enligt FRA ofta är ineffektiva och inte alltid hjälper offer för diskriminering att söka prövning och tillgång till rättslig prövning. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna och kommissionen att ta itu med denna situation, vilket skulle kunna säkerställa att alla EU-medborgare känner att de tryggt kan avslöja alla fall av diskriminering som de har utsatts för.

([19]) https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-opinion-equality-directives-01-2021_en_0.pdf.

12. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna och kommissionen att främja insamlingen och användningen av jämlikhetsdata i enlighet med EU-lagstiftningen och nationell lagstiftning. Parlamentet betonar att den obligatoriska insamlingen av jämförbara och uppdelade jämlikhetsdata är nödvändig för att säkerställa att diskrimineringen dokumenteras på ett adekvat sätt samtidigt som den grundläggande rätten till integritet, skyddet av personuppgifter och relevant EU-lagstiftning och nationell lagstiftning respekteras fullt ut.

13. Europaparlamentet beklagar de djupt oroande tendenserna när det gäller likabehandlingen i flera medlemsstater som också har lyfts fram av FRA ([20]). Parlamentet uppmanar kommissionen att noggrant övervaka den nuvarande allt större tillbakagången för de grundläggande rättigheterna och den ökade diskrimineringen i hela EU. Parlamentet uppmanar dessutom kommissionen att undersöka alla möjliga sätt att komma till rätta med det politiska dödläget för det övergripande antidiskrimineringsdirektivet och bekämpa alla former av diskriminering i EU med samma beslutsamhet.

14. Europaparlamentet anser att alla uppdateringar av förslaget om ett övergripande antidiskrimineringsdirektiv som kommissionen gör ska bygga på parlamentets ståndpunkt, hantera intersektionell diskriminering och uttryckligen förbjuda diskriminering som sker på varje kombination av grunder som anges i stadgan.

15. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.

([20]) https://fra.europa.eu/en/publication/2022/fundamental-rights-report-2022.